

WKREĆENI W WARSZAWĘ

młodzi w wielokulturowym
mieście

Tytuł scenariusza: PODRÓŻE W GŁĄB WIELOKULTUROWOŚCI

Autorka scenariusza: Dominika Cieślikowska

Etap edukacyjny: gimnazjum i ponadgimnazjalny

Krótki opis scenariusza:

Scenariusz podpowiada jak poprowadzić zajęcia o różnych przejawach wielokulturowości we własnym życiu, otoczeniu. Ideą przyświecająca przy jego tworzeniu było to by rozpocząć od przytoczenia przejawów bardziej oczywistych, widocznych i uświadamianych, a następnie przejść do bardziej złożonych, mniej znanych, bo nie uświadamianych albo zapomnianych. Zabieramy uczniów w trakcie tych zajęć w symboliczną podróż po różnych przestrzeniach: własnej szkole, mieście, domu, rodzinie, sobie, by przyjrzeć się gdzie i jak obecna jest wielokulturowość, jaki ma wpływ na nas, otoczenie i szerszą rzeczywistość. Zależałoby nam by w ostatecznym rozrachunku każdy poczuł wpływ wielokulturowości i odnalazł przejawy z własnego życia, dotyczące go indywidualnie, ale taka wędrówka w głąb siebie i swojej tożsamości jest zarezerwowana dla osób chętnych i na to gotowych.

Czas trwania: 3 x 45 minut.

MODUŁ 1	5'	Wprowadzenie
MODUŁ 2	10'	Rozgrzewka - wymiana poglądów na temat wielokulturowości
MODUŁ 3	30'	Poszukiwanie wielokulturowości w środowisku szkolnym
MODUŁ 4	15'	Pogłębienie refleksji nad wielokulturowością w otoczeniu
MODUŁ 5	15'	Praca nad przejawami wielokulturowości w mieście
MODUŁ 6	15'	Wielokulturowość w osobistym kontekście
MODUŁ 7	20'	Wieloznaczność wielokulturowości
MODUŁ 8	20'	Podsumowanie i wnioski

Zajęcia mogą być poprowadzone w jednym dniu jako 3 moduły po 45' z przerwami lub rozłożone na trzy spotkania w różnych dniach, po 45' każde z nich / jeden moduł.

Pytanie kluczowe:

Dokąd prowadzi podróż w głąb wielokulturowości? Co nowego, ciekawego, zaskakującego jesteś w stanie odkryć śledząc i tropiąc przejawy wielokulturowości w Twoim otoczeniu?

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

WKRĘCENI W WARSZAWĘ

młodzi w wielokulturowym
mieście

Cele lekcji: Zajęcia stwarzają Tobie warunki do:

- Odnalezienia i poznania najróżniejszych przejawów wielokulturowości w Twoim otoczeniu.
- Zrozumienia jak różne kultury wpływały na siebie, przenikały się i jakie globalne zależności występują obecnie.
- Zdobywania umiejętności mówienia o wielokulturowości i pokazywania jej w sposób niestereotypowy, podmiotowy i autentyczny.

Metody: Analiza źródeł, praca w terenie, praca z mapą, burza pomysłów,

Środki dydaktyczne i materiały – do przygotowania: kartki z zasadami, papier flipchart/plakaty i/ lub szary papier pakowy, białe kartki A4 x liczba osób, markery, małe karteczki (post-it), taśma malarska, komputer, rzutnik, nagłośnienie, mapa/y miasta, wydruki kolaży, kłębek wełny

Formy pracy: praca indywidualna, grupowa, w parach, na forum grupy.

Przebieg zajęć:

MODUŁ 1: Wprowadzenie

- a) (5' -20' – zależnie czy pracujesz z klasą sobie znaną czy z nowymi uczniami i uczennicami):

Jeśli pracujesz z klasą dobrze sobie znaną to przywitaj uczniów i uczennice, opowiedz o celu zajęć, wprowadź w formę zajęć inną niż lekcyjna. Jeśli pracujesz z uczniami i uczennicami, których nie znasz, zadbaj o poznanie się, zbudowanie poczucia bezpieczeństwa (będziesz wtedy potrzebować trochę więcej czasu na przeprowadzenia ćwiczenia integrującego).

Propozycja instrukcji - zagajenia: *Na dzisiejszej lekcji odbędziemy podróż w czasie i przestrzeni. Wspólnie będziemy tropić ślady wielokulturowości w naszym życiu. Zastanowimy*

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

WKRĘCENI W WARSZAWĘ

młodzi w wielokulturowym mieście

się nad pochodzeniem różnych rzeczy z naszego otoczenia. Porozmawiamy o tym czy i ewentualnie jak wpływają na nas różne kultury. Będziemy zgłębiać temat pracując metodą warsztatową. Zaproszę Was do pracy poprzez różne aktywności, które będą wyglądały czasem jak zabawy, ale wszystkie one będą mocno powiązane z tematem naszych dzisiejszych zajęć.

- Ustal zasady sprzyjające pracy i uczeniu się na zajęciach warsztatowych. Pokaż na forum różne obrazy z zachowaniami wspierającymi uczenie się metodami aktywnymi – klasa zgaduje co jest na rysunku, a osoba prowadząca zapisuje lub przykleja do plakatu dany rysunek.

Możesz też rozdać kartki z propozycjami zasad i poprosić, by pokazano bez słów co na nich jest (kalambury) –wersja w klasach, które są chętne do działania, pokazywania i zabawy.

Proponowane zasady:

- słuchamy się na wzajem /jedna osoba mówi w jednym czasie,
- aktywność
- prawo do błędu
- dopytujemy, gdy coś jest niezrozumiałe
- mówię w swoim imieniu, o swoich przemyśleniach/ doświadczeniach, bez uogólniania
- nie ma dobrych i złych pytań, komentarzy

Wprowadzanie zasad metodą interaktywną jest przy okazji rozgrzewką, wchodzeniem w warsztatowy tryb pracy.

Projekt współfinansuje m.st.Warszawa

WKRĘCENI W WARSZAWĘ

młodzi w wielokulturowym
mieście

MODUŁ 2: Zainicjuj wymianę poglądów na temat wielokulturowości.

a) 5': Część merytoryczną zajęć rozpocznij od odstonięcia pytania zapisanego na tablicy:

Co ludziom daje podróżowanie?

Zainicjuj krótką wymianę opinii, pozwalając by metodą quasi burzy mózgów pojawiło się jak najwięcej skojarzeń. Przywołaj dane na jakie powołuje się portal MOMONDO:

„Z niezależnej ankiety, w której wzięło udział 7 292 osób z 18 krajów, dowiedzieliśmy się, że ponad połowa z nas wierzy, że na świecie byłoby mniej nietolerancji, gdyby ludzie podróżowali więcej, a trzy czwarte ankietowanych uważa, że dzięki podróżom postrzegamy różnice i różnorodność w pozytywniejszy sposób.”

Przeczytaj więcej tutaj: <http://www.momondo.pl/inspiracje/the-dna-journey-swietuj-roznorodnosc/#195MORrA8bUwuHUw.99>

b) 5': Przejdź do zebrania skojarzeń z wielokulturowością. Napisz na tablicy pionowo słowo: WIELOKULTUROWOŚĆ. Zaprosz osoby by podchodziły i dopisywały słowa kojarzące im się z wielokulturowością, wykorzystując w zapisie swoich skojarzeń litery z tablicy.

ZWYCZAJE

ARCHITEKTURA

STEREOTYP

LUDZIE

KOŚCIOŁY

....

MODUŁ 3: Rozpocznij wchodzenie w temat od eksploracji szkoły i refleksji nad wielokulturowością w środowisku szkolnym.

a) 20': Jeśli masz wewnętrzną i formalną zgodę na to by zaprosić uczniów do swobodnej przechadzki po szkole, zachęć ich do tego. Podziel uczniów i uczennice na pary lub kilkusobowe grupki dowolną metodą.

Projekt współfinansuje m.st.Warszawa

WKRĘCENI W WARSZAWĘ młodzi w wielokulturowym mieście

Propozycja instrukcji: *Przed Wami pierwsza aktywność. Zaraz wyruszyacie parami / grupkami w małą podróż po szkole – miejscu, które dobrze znacie. Zaproszę Was jednak do tego by baczenie się dziś poprzyglądać szkole: korytarzom, ścianom, możliwym do obejrzenia salom, ludziom, przedmiotom, czynnościom jakie się w szkole wykonuje, programowi lekcji – całemu szkolnemu środowisku. Waszym zadaniem będzie znaleźć jak najwięcej przejawów, znaków, dowodów na obecność wielokulturowości w naszej szkole. Wytęście wszystkie zmysły i skrupulatnie szukajcie i notujcie. Mogą to być bardziej i mniej oczywiste rzeczy, nie poprzestawajcie tylko na powierzchownych przejawach.*

- Jeśli nie macie nic przeciwko wprowadzaniu rywalizacji, to po podzieleniu klasy na pary lub grupki ogłoś, że będziecie potem sprawdzać kto przyniesie więcej dowodów, przejawów wielokulturowości.
- Jeśli z jakichkolwiek powodów nie chcesz by młodzież chodziła po szkole w trakcie zajęć, możesz osiągnąć cele tej aktywności poprzez pozostanie w sali. Rozdaj wtedy wszystkim białe plakaty/ papiery flipchartowe lub duże płachty szarego pakowego papieru i poproś by narysowali plan szkoły zaznaczając na nim jak najwięcej przejawów, znaków, dowodów na obecność wielokulturowości w naszej szkole.

b) 10': Podsumuj zadanie z rysowaniem lub spacer prezentacjami poszczególnych grup (i ewentualnym przeliczeniem, która grupa podała więcej przejawów). Jeśli odniesiesz wrażenie, że grupy zatrzymały się tylko na oczywistych, powierzchownych przejawach, np. lekcje języka angielskiego, gazetka ścienna poświęcona zabytkom Francji, książki niepolskich autorów w bibliotece, wybrane potrawy w stołówce, wycieczka klasowa do muzeum etnograficznego, itp. nazwij to, zapowiedź, że w kolejnym ćwiczeniu zachęcisz do pogłębienia refleksji nad wielokulturowością w naszym otoczeniu.

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

WKRĘCENI W WARSZAWĘ młodzi w wielokulturowym mieście

MODUŁ 4: Pogłębiaj refleksję nad wielokulturowością w otoczeniu.

a) 15': Przeczytaj / wyświetl z rzutnika slajd z tekstem plakatu wiszącego na murach Berlina wiosną 1994 r. (źródło: Szymański 1995, Beyond Borders, Konferencja Psychologii Międzykulturowej UAM).

„Twój Chrystus – Żydem
Twoje auto – Japończykiem
Twoja pizza – włoska
Twoja demokracja – grecka
Twoja kawa – brazylijska
Twój urlop – turecki
Twoje liczby – arabskie
Twoje pismo – tacińskie
A Twój sąsiad tylko cudzoziemcem?”

Zaproś do poszukania wspólnie takich mniej oczywistych przykładów, jak te z plakatu. Zastanówcie się wspólnie nad przykładami takich przejawów, których źródła/ korzenie są z innych kultur:

- Mogą to być rzeczy o zapomnianym już dawno temu pochodzeniu: papier, z którego tak często korzystamy w szkole wynaleziony został przez Chińczyków, włoszczyzna, z której codziennie w szkolnej kuchni gotuje się zupę przywiozła z Włoch do Polski Bona (co zostało zapamiętane w nazwie).
- Pokaż przykłady rzeczy, które uważa się za tradycyjnie polskie, jak chociażby pierogi czy gołąbki, odślaniając ich wielokulturowy rodowód i podróż przez wiele krajów¹.
- Wspomnij o przejawach, które już zniknęły, wiążą się z przeszłością, dziedzictwem, jak np. nieopodal szkoły była kiedyś synagoga.

¹ Więcej o tym w artykułach:

<http://www.werandacountry.pl/lubie-gotowac/naturalnie-dobre/16778-skad-pochodza-pierogi>

http://www.wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/1,96856,16213380,Kuchnia_swiata_golabek_nasz_wspolny.html?disableRedirects=true

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

WKRĘCENI W WARSZAWĘ młodzi w wielokulturowym mieście

- Zwróć uwagę na powiedzenia jakich się używa (także w szkole): „mam teraz Sajgon”, „siedzieć jak na tureckim kazaniu”, „chińszczyzna”.
- Uwrażliwiał na współczesne globalne zależności, np. to, że zdarza się, że część, choćby połowa drugiego śniadania uczniów ma wielokulturowy rodowód (kanapka z salami, rogalik francuski), ale i że w jego wyprodukowaniu udział mieli producenci, rolnicy czasem z bardzo odległych regionów: banan, kawa, kakao, czekolada.
- Spiszcie na plakacie te przejawy i nazwijcie wspólnie ich kategorie: np. wielokulturowe korzenie, dziedzictwo i przeszłość, import i handel międzynarodowy, Inne...

MODUŁ 5: Rozszerz obszar poszukiwań wychodząc ze szkoły i zapraszając do pracy nad przejawami wielokulturowości obecnymi w mieście.

a) 10': Wyświetl z rzutnika lub zawieś mapę waszego miasta (czasem można z punktów informacyjnych w mieście pobrać darmowe mapy i wykorzystać je w tym ćwiczeniu), podziel klasę na mniejsze zespoły swoją ulubioną metodą, rozdaj każdemu zespołowi plik małych karteczek (np. post-it) i taśmę. Zaproś uczniów i uczennice by, pracując znowu w grupkach, zastanowili się co w okolicy szkoły, w ich dzielnicy i w całym mieście jest dowodem kulturowej różnorodności, podkreśl by szukali kierując się różnymi kategoriami (choćby tymi z poprzedniego ćwiczenia): cerkiew, nazwa ulicy, która pochodzi od nazwiska sławnego człowieka innej narodowości, restauracja włoska, bar z kebabami, zagraniczna sieć sklepów typu Biedronka, kulturowe tygodnie w tych sklepach: np. portugalski, francuski, przegląd kina rosyjskiego, bazar, na którym pracują Ormianie, Nigeryjczycy, Wietnamczycy... Poproś by każdy z elementów zapisywać na oddzielnej małej karteczce.

b) 5': Zbierz wszystkie przykłady prosząc kolejno każdą z grup o przedstawienie i przyklejenie do mapy po jednym swoim przykładzie w rundzie. Zrób tyle rund by grupy przykleiły do mapy wszystkie swoje karteczki. Jeśli brakuje jakiś przykładów ważnych dla Ciebie, zaproponuj je też i dopisz swoje karteczki. Przypilnuj by pojawili się też ludzie - przedstawiciele różnych kultur pomiędzy innymi przykładami wielokulturowości. Może to być społeczność wietnamska, gmina żydowska, konkretna osoba: Syryjczyk, który prowadzi od

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

WKRĘCENI W WARSZAWĘ

młodzi w wielokulturowym mieście

kilku lat w Polsce restaurację lub amerykańska piosenkarka, która miała niedawno w mieście koncert. Zwróć uwagę po wymienieniu osób, że są to osoby w różny sposób związane z wielokulturowością (religią, etnicznością, narodowością, kategorią pobytową: migrant, mniejszość narodowa, gość – turysta, wizyta zawodowa).

MODUŁ 6: Zachęć do osobistej refleksji.

a) 5': Poproś by każdy odrysował na kartce papieru swoją dłoń, przyjrzał się przykładom ze szkoły, miasta i zastanowił, z którym z nich jest osobiście / rodzinie powiązany (na różne sposoby) i wpisał te przykłady w rysunek dłoni. Możesz zainspirować podając swoje przykłady: mieszkam obok parku, w którym Wietnamczycy ćwiczą w weekendy Tai Chi; w szkole, w której pracuję uczą się dzieci o różnej narodowości, religii; często z rodziną chodzę do węgierskiej knajpy; mój wujek w latach 50-tych wyemigrował do Francji; mąż przyjaciółki jest Nigeryjczykiem; chodzę na jogę; teść pochodzi z Ukrainy, siostra pracuje w międzynarodowej korporacji, znam 3 języki poza polskim itp.

b) 5': Zachęć by w następnym kroku zastanowić się co dla nich ta wielokulturowość w osobistym życiu znaczy, jakie mają z nią skojarzenia, jakie emocje wywołuje, np. park z ćwiczącymi Tai Chi – przywołuje wspomnienia podróży po Azji, różne narodowości w szkole – wyzwanie i kreatywność w rozwiązywaniu problemów, węgierska knajpa – ulubione smaki, piękne zapachy; wujek we Francji – teraz tania miejscówka w Paryżu, kiedyś paczki ze słodyczami; Nigeryjczyk – ciekawe spostrzeżenia nt Polski, joga – zdrowie; teść – ukraińskie korzenie córki; międzynarodowa korporacja – praca i pensja; języki – ważne kompetencje, lepsze możliwości w pracy.

c) 5': Zależnie od tego, jaka panuje w klasie atmosfera na tych zajęciach, ale też ogólniej, jak jest w klasie z poczuciem bezpieczeństwa, możesz zachęcić by kilka osób podzieliło się na forum grupy swoimi odpowiedziami lub by porozmawiali o tym w parach lub by poprzestali tylko na osobistej refleksji.

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

WKRĘCENI W WARSZAWĘ

młodzi w wielokulturowym mieście

MODUŁ 7: Porozmawiaj z uczniami nad kontrowersjami, wyzwaniem, pułapkami współczesnej wielokulturowości i mówienia o niej².

a) 5': Przypomnij, że rozmawialiście o bardzo różnych typach przejawów wielokulturowości. O terażniejszości i przeszłości, o łatwych i prostych skojarzeniach, ale też wyrafinowanych aspektach, o takich elementach różnorodności, które przynoszą radość, przyjemność, wzbogacają, ale też tych trudniejszych, które stanowią wyzwanie, zagrożenie, są kontrowersyjne.

b) 5': Podziel klasę na kilka zespołów i rozdaj każdemu z nich przygotowane wcześniej wydruki zdjęć - kolaży Davida Sypniewskiego z publikacji: http://ffrs.org.pl/wp-content/uploads/FRS_NieWidzialne-granice_kolaze.pdf. (np. ze str. 17, 21, 23, 29) Opowiedz lub przeczytaj ze wstępu autora o ich idei.

c) 5': Zaproś do ich obejrzenia, przywołania własnych skojarzeń i odpowiedzi na pytania do nich (możesz wykorzystać pytania z publikacji lub stworzyć własne adekwatne do własnych celów, pytań, kwestii jaki chcesz poruszyć, może będziesz potrzebować je uprościć lub skrócić).

d) 5': Zbierz na forum odpowiedzi grup, porozmawiajcie chwilę o wieloznaczności wielokulturowości. Podsumuj, że wielokulturowość i mówienie o niej wiąże się z pułapkami: możemy zamiast przyglądać się złożoności i wieloznaczności tego tematu, zakopać się w

² To moduł alternatywny – musisz zdecydować czy po niego sięgniesz. Z jednej strony uważamy, że warto, bo porusza on ważne wątki tego, jak mówimy o wielokulturowości, zmusza do refleksji nad naszym sposobem wizualizowania aspektów związanych z wielokulturowością, pozwala sięgnąć nie tylko po słowa, ale i odnieść się do obrazkowych przedstawień, a dla młodzieży grafiki, wizualizacje są bardzo ważnym sposobem mówienia o rzeczywistości, sami będą przygotowywać filmy, sięgać po obrazy w mówieniu wielokulturowości. Zaproponowane do omówienia kolaże są jednak dość wyrafinowaną formą odnoszenia się do rzeczywistości wielokulturowej, są kontrowersyjne i niejednoznaczne. Dobrze się zatem zastanów jak wydobyć z nich refleksje o pułapkach w mówieniu o wielokulturowości / pokazywania wielokulturowości takich, jak: stereotypy, etnocentryzm, kategoryzowanie, defaworyzowanie innych i faworyzowanie swoich, stosunek do Obcego/ Innego. Przed przeprowadzeniem tego modułu zastanów się jakie Ty masz skojarzenia z przedstawionymi na obrazach kwestiami, odpowiedź sobie na postawione pytania i zdecyduj czy ta forma pracy i materiał jest adekwatny do klasy z jaką pracujesz.

WKRĘCENI W WARSZAWĘ

młodzi w wielokulturowym mieście

stereotypy, możemy odejść od prawdziwego różnorodnego pokazywania wielokulturowości i zastąpić ją naszymi wyobrażeniami, upraszaniem, etnicyzacją, patrzeniem z wyższością lub kompleksem, skupiać się za bardzo na podziałach i opozycjach my – oni, przedstawiać siebie jako lepszych, rozwiniętych, cywilizowanych i kulturalnych a ich defaworyzować i ujednoczyć.

MODUŁ 8: Podsumuj wnioski

a) 5': Przywołaj plakat z początku zajęć, gdzie zastawialiście się nad przyczynami i korzyściami podróżowania. Podsumuj, że w trakcie tych zajęć zajmowaliście się podróżami w różnym sensie: podróżowaliście nie tylko symbolicznie do dalekich i bliższych krajów, ale odbyliście też wędrowkę po szkole, objechaliście różne zakamarki swojego miasta, a nawet odbyliście podróż w głąb siebie – wszystko po to by okrywać różnorodność i ślady wielokulturowości, kulturowe wpływy, globalne zależności. Waszym głównym celem było odniesienie się do deklaracji z przywołanych na początku badań portalu MOMONDO: „dzięki podróżom postrzegamy różnice i różnorodność w pozytywniejszy sposób”. Te różne wymiary podróży miały nam uzmysłwić, że różnorodność jest nie tylko w dalekich krajach, ale że jest naszą codziennością, czasem bardzo osobistą, indywidualną. Nie za wszystkich przejawów wielokulturowości zdawaliśmy i zdajemy sobie sprawę. Niektóre odkrycia jeszcze przed nami. I to kolejna korzyść z wielokulturowości: niesie ona nieprzewidywalne pokłady odkryć i zaskoczeń.

b) 5': Puść na zakończenie film „The DNA journey – świętuj różnorodność” odnoszący się do najbardziej osobistego wymiaru:

<http://www.momondo.pl/inspiracje/the-dna-journey-swietuj-roznorodnosc/#Pg1SiP5qFGfMpLjA.97>

c) 10': Poproś by każda osoba zastanowiła się z jaką emocją/ uczuciem kojarzy jej się na koniec zajęć wielokulturowość i co było jej największym zaskoczeniem w podróżowaniu do wielokulturowych korzeni. Zaproś by wszyscy usiedli lub stanęli w kole. Weź kłębek wełny i zapoczątkuj budowanie sieci: powiedz własną emocję i zaskoczenie, wypowiedz imię osoby do której chcesz podać kłębek, przytrzymaj fragment wełny w jeden ręce a drugą rzuć resztę

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

WKRĘCENI W WARSZAWĘ młodzi w wielokulturowym mieście

/ kłębek do wybranej osoby. Powtórzcie tę procedurę z każdą osobą. Spójrzycie na utkaną z wełny sieć – to powiązania między Wami ale też powiązania między wielokulturowymi wpływami na naszą rzeczywistość.

Projekt współfinansuje m.st.Warszawa

CEO
CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ